

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 5. europaudvalgsmøde

Mødedato: tirsdag den 22. oktober 2024

Tidspunkt: 5 min. efter afsl. af mødet i UPN, ca. kl. 14.30

Sted: vær. 2-133

Dagsorden

Den 21. oktober 2024

1. Afrapportering fra møde i Det Europæiske Råd den 17.-18. oktober 2024
Forelæggelse ved statsministeren
Det Europæiske Råd 17-18/10-24 – Bilag 6 (konklusioner fra mødet i DER)

- L 2. Eventuelt

Praktiske oplysninger:

Hvor intet andet er angivet, afholdes Europaudvalgets ordinære møder for åbne døre. Tilmelding for tilhørere skal ske *senest kl. 12.00 dagen inden mødet* ved Europaudvalgets sekretariat (europaudvalget@ft.dk; tlf. +45 33 37 36 10). Der vil være pladsbegrænsning.

Anvendte forkortelser:

FO =Forhandlingsoplæg

L =Lukket behandling

Europaudvalget

Referat af 5. europaudvalgsmøde

Dato: tirsdag den 22. oktober 2024

Tidspunkt: kl. 14.35

Sted: vær. 2-133

Til stede: Brigitte Klintskov Jerkel (KF), formand, Henrik Møller (S), næstformand, Christian Friis Bach (V), Karin Liltorp (M), Alexander Ryle (LA) og Theresa Scavenius (UFG).

Desuden deltog: Statsminister Mette Frederiksen.

Punkt 1. Afrapportering fra møde i Det Europæiske Råd den 17.-18. oktober 2024

Det Europæiske Råd 17-18/10-24 – Bilag 6 (konklusioner fra mødet i DER)

Migration

Statsministeren (Mette Frederiksen): Det store emne på rådsmødet var migration, og det er rigtig godt. Det har vi presset på for fra dansk side. EU og Europa er udfordret på rigtig mange parametre lige nu – først og fremmest selvfølgelig i relation til Ruslands krig i Ukraine, konkurrenceevnespørgsmålet, den grønne omstilling, teknologi og – hvis vi kigger på vores interne forhold – migration.

Der er kommet rigtig mange mennesker hertil. Mange klarer sig godt. Og så er der kommet rigtig mange hertil, der ikke klarer sig godt, og som udfordrer vores sammenhængskraft og giver massive integrationsudfordringer i de fleste af vores lande. Samtidig med det har vi rigtig mange mennesker, som slet ikke har et legalt grundlag at være i Europa på – enten fordi de er illegale, fordi de har begået kriminalitet og derfor skal udsendes, eller fordi de er kommet hertil og har søgt om asyl og har fået afvist deres sag. Det er noget, der optager de fleste af os europæere, men det har været svært at trænge igennem. På mødet brugte jeg metaforen, at det var som at råbe ind i en tom håndboldhal i Jylland, da jeg selv startede den her debat. Og nu kan jeg mærke en kæmpe, kæmpe forandring. Det er, som om befolkningernes røst er nået til det rigtige mødebord. Det er helt nødvendigt og godt. Og Ursula von der Leyen havde sådan set været med i optakten til brevet til mig og mine kolleger. Kommissionen er nu klar til at se på det, vi kalder innovative løsninger. Konkret kan det f.eks. være udrejsecentre i tredjelande for folk, der ikke skal være i Europa. Det kan også være den gode aftale, Italien har lavet med Albanien. Det er et stort skridt, og det bygger oven på det arbejde, vi selv har lavet, og som vi har skubbet på for bliver EU-politik.

Jeg vil mene, at der nu er et flertal af lande, der er villige til at træffe store, reelle, strukturelle beslutninger på det her område. Og for at sætte turbo på det arbejde og blive ved med at holde det højt på dagsordenen var jeg sammen med min nederlandske og min italienske kollega vært for et formøde om migration, hvor Ursula von der Leyen og en masse andre lande også deltog. Vi havde en

meget åben og direkte snak om de massive udfordringer, Europa står over for. Jeg tror, gruppen kommer til at vokse. Det er et arbejde, jeg har meget, meget stor fidus til. For nu at sige det meget direkte så kan vi ikke gentage det, der skete i 2015 med så mange mennesker, der kommer ind på vores kontinent. Så der er en masse at gøre her, men nu er der for alvor kommet skred i det. Og det siger jeg på den ulykkelige baggrund, at der selvfølgelig ikke er nogen, der flygter for sjov, og der er ufattelige mængder af menneskeskæbner i det her. Men Europa kan simpelt hen ikke blive ved med at håndtere det pres, der kommer hertil udefra.

Theresa Scavenius (UFG): Var der en snak om vægtning af rettigheder og værdighed? Statsministeren nævner selv, at der jo er en årsag til, at folk flygter. Ét er, at positionen er, at mange skal holdes ude af det europæiske kontinent, men var der samtidig snak om, hvad vi gør med den anden hånd for at sørge for, at alle de mennesker, der lever i vores nærområder, ikke har behov for at flygte? Der er jo en årsag. Noget af det handler også bl.a. om vores landbrugspolitik kombineret med klimaforandringer, der gør, at det er fysisk umuligt at drive landbrug, f.eks. i Nordafrika. Var det en del af samtalen? Eller var det meget ensidigt fokuseret på, hvordan man f.eks. kunne lave udrejscentre?

Statsministeren (Mette Frederiksen): Ingen flygter for sjov. Den mere langsigtede, bæredygtige udvikling af nærområderne og ikke mindst det afrikanske kontinent er noget, vi bliver ved med at vende tilbage til i den måde, vi tilrettelægger vores politik på. Jeg er sådan set ikke uenig i, at vi i alle vores politikker også skal have et blik for, at det understøtter partnere uden for EU. Der er ingen tvivl om, at langt flertallet af verdens flygtninge er i nærområderne i dag, og der kan vi hjælpe flere for pengene. Hvis man skal sige det lidt firkantet: En asylansøger i EU koster et eller andet beløb, og i Danmark koster det et relativt stort beløb. Man kan jo ikke lave regnestykket en til en, men hvis man prøver at regne på, hvor mange man ville kunne hjælpe for det samme beløb i nærområdet, så er det jo væsentlig flere mennesker. Jeg er ikke helt sikker på, hvad faktoren er. Jeg kan huske, at vi engang sagde 1 til 40. Om det stadig er gældende, tør jeg ikke sige, men det lyder ikke helt skævt. Og der er et kæmpe behov for yderligere hjælp. Det talte vi faktisk om, bl.a. i forhold til Libanon, som har en egen befolkning, der risikerer at skulle flygte, men som allerede huser rigtig mange andre flygtninge – både fra de palæstinensiske områder og fra Syrien. Hvis vi skal forhindre dem i at tage ud på en endnu længere rejse, og måske en meget farlig rejse, så bliver vi nødt til at sikre, at forholdene i de områder er tålelige og med hjælp til børnene – ikke kun den humanitære, men også f.eks. ved at kunne sikre skolegang og andre ting. Så der er ingen tvivl om, at den søjle er mindst lige så vigtig som det andet.

Henrik Møller (S): Tyskland har jo sagt, at de vil lave grænsekontrol i forhold til det, vi har oplevet i Polen, som vel nu bliver presset udefra. Det er en lidt speciel situation i forhold til udmeldingen fra Polen. Havde det været den gamle regering, så havde vi sagt, at det bare var en del af det. Men som jeg har forstået det, er det et reelt pres fra Rusland. Danmark er jo relativt godt stillet, da det er rimelig nemt at lukke vores grænser sammenlignet med resten af Europa. Vi ligger lidt langt væk fra, hvor tilstrømningerne er størst. Det er jo et fælles problem, vi kommer til at få, hvis vores ydre grænser ikke er på plads. Det kommer alle til at mærke. Værst bliver det selvfølgelig i de områder. Drøftede I en eller anden form for solidaritet i forhold til at finde fælles løsninger på det?

Theresa Scavenius (UFG): Ministeren sagde, at migration var et af hovedtemaerne, men det er jo at lappeløse på nogle ret store tektoniske plader – især hvis der opstår mere krig og konflikt i Mellemøsten og andre steder østpå. Så vil der jo være et endnu større migrationspres, og vi kan ikke løse de konflikter ved at holde folk ude.

Statsministeren (Mette Frederiksen): Det at have styr på migration, på den ydre grænse, og dermed sikre, at der ikke kommer flere mennesker hertil end det antal, der faktisk har tænkt sig at lade sig integrere, løser ingen krige og konflikter. Men det er med til at sikre et bæredygtigt Europa, og det er en særskilt vigtig opgave for os, der har ansvaret for Europa, for ellers underminerer vi vores egne samfund. Det har en selvstændig vigtig værdi. Man kan jo se det nu med parallelsamfund. Selv i et velfungerende land som vores er der kommet folk hertil, som ikke vil os noget godt. Derfor bliver vi nødt til at have styr på antallet, og det gør vi både set med europæiske briller og med danske briller. Sideløbende med det må vi arbejde på at få nedbragt antallet, der har behov for at flytte sig eller flygte fra andre situationer.

Til Henrik Møller: Det, polakkerne mener at opleve nu, minder om det, vi har set ved Litauen og ved Finland, nemlig at russerne bruger migranter som hybridkrig. Det er meget, meget skrappelløst og brutalt. Man får fløjet folk ind i nabolande, altså Belarus eller Rusland, og så skubber man dem ind over grænsen. Det kan vi selvfølgelig ikke se på sker. Så der er meget bred opbakning til, at Polen får lov til at gøre det, som Polen vurderer er det nødvendige i den her situation. Jeg tror, det er at annullere asylretten for en stund.

Det er rigtigt, at antallet af grænsekontroller stiger i Europa lige nu. Jeg tror, vi kommer til at se mere af det. Jeg tror, det kommer til at skifte lidt karakter, afhængigt af hvad der sker. Jeg er selv tilhænger af Schengen, men jeg er lige så meget tilhænger af, at vi har lov til at have den grænsekontrol, vi hver især mener er den rigtige. Det har jeg advokeret for længe – og jeg kan jo se, at der er en bevægelse i Europa. Nogle var meget kritiske, da vi for efterhånden lang tid siden indførte grænsekontrol midlertidigt i Danmark. Nu gør de samme lande det. De gør det endda til flere lande. Det er en helt nødvendig diskussion, for så længe der ikke er styr på den ydre grænse, kan man simpelt hen ikke fortænke os i, at vi har behov for at have styr på den indre grænse, og det kan man gøre på mange måder. Vi er i fuld gang med at udvikle nye teknologiske redskaber, som kan bruges. Det er alt fra droner til nummerpladegenkendelse og andre mekanismer.

Ukraine, Georgien og Moldova

Statsministeren (Mette Frederiksen): Den anden store diskussion var selvfølgelig om Ukraine. Det er altid på vores dagsorden, og det skal det blive ved med at være, så længe det er nødvendigt. Zelenskyj deltog i mødet. Han er ofte med på videoskærm, men han var fysisk til mødet. Det er rigtig positivt.

Vi diskuterede bl.a. forslaget til sejrspan, som er fremlagt af ukrainerne. Her vil jeg fremhæve det, jeg selv mener er det vigtigste i den, og det er NATO-medlemskabet, som i mine øjne er den eneste rigtige livsforsikring, vi kan give vores naboer i Ukraine. Jeg synes, vi havde en god diskussion.

Der er stadig massiv opbakning til Ukraine. Jeg synes også, tonaliteten har ændret sig, fra at Ukraine ikke må tabe krigen, til at Ukraine skal vinde den. Der er behov for yderligere donationer. Sanktionerne skal virke. Det store lån skal udbetales. Der er også positive takter i forhold til de forskellige initiativer, f.eks. ammunitionsinitiativet, og vi arbejder lige nu på det næste, som jeg tror har et rigtig stort potentiale, nemlig at støtte produktion ind i Ukraine. Der er vi ved at have lavet en mekanisme, som vi håber, andre vil bakke op om. Derudover handler det om at få styrket vores eget forsvaret og vores egen europæiske produktion også. Samlet set var det en god diskussion.

Theresa Scavenius (UFG): I relation til Ukraine og Mellemøsten virker det, som om samtalen handlede meget om sejrplan og tostatsløsning – begge dele er jo meget langt væk. Det virker, som om I diskuterede de ideale løsninger. Snakkede I om noget på den korte bane? Hvad har vi i værktøjskassen? Til sidste møde snakkede vi f.eks. om, hvordan vi undgår eskalering.

Spørgsmålet fremgår desuden under »Mellemøsten«.

Statsministeren (Mette Frederiksen): Jeg vil fremhæve støtten til produktionen i Ukraine, så vi får produceret flere våben og mere ammunition. Det har jo vist sig, at ukrainerne – ikke så overraskende – er hurtigere til at producere, end vi andre er. De er billigere. De er langt fremme på teknologi, især på droneområdet. Og så har de den fordel, at de kan tilpasse produktionen efter behovet på slagmarken, hvor vi andre en gang imellem har været en lille smule bagefter i donationerne. Så det er i hvert fald på den korte bane et helt konkret initiativ, der kan hjælpe ukrainerne. Og så er det rigtigt, at nogle af de andre diskussioner er på den lidt længere bane. Vi skal kunne begge dele samtidig.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg har et overordnet spørgsmål i forhold til alle de komplekse problemstillinger, som bliver diskuteret. I konklusionerne nævnes Georgien og Moldova. Hvad er statsministerens vurdering af, hvor vi står henne? Er du blevet mere optimistisk eller pessimistisk efter mødet? Vi er i en alvorlig situation. Kan vi gøre noget, eller er vi blevet et politisk svagt område, hvor vi faktisk ikke evner at være med til at deeskalere de eksisterende problemer?

Statsministeren (Mette Frederiksen): Jeg er grundlæggende optimist, især på EU's vegne. Jeg er nok lidt mindre optimist på verdens vegne lige nu. Hvis man ser på de senere år, mener jeg ubetinget, at vi har et stærkere EU i dag, end før pandemien ramte, og før krigen ramte – ligesom vi har et stærkere NATO i dag end før Ruslands angrebskrig ind i Europa. Det er ubetinget positivt. Jeg var jo selv med undervejs i covid-19-håndteringen. Det var svært, men det lykkedes jo for EU, især på vaccinespørgsmålet. Jeg aner ikke, hvad der foregår i Putins hoved, og jeg er heller ikke sikker på, at jeg har lyst til helt at kende alle overvejelser hos ham. Jeg tror da, at han havde regnet med, at ukrainerne ville knække hurtigt, og at vi andre ikke ville kunne stå distancen. Det skete ikke. Han ønskede at svække NATO, men i forlængelse af hans handlinger har vi andre valgt at styrke NATO. Vi bruger flere penge på forsvar. Vi opruster. To nye lande er kommet med. Flere lande ønsker at joine. Så set med vestlige og demokratiske briller har vores primære institutioner stået distancen. De har faktisk mere end det. Vi er blevet stærkere. Jeg tror ikke, vi kommer til at se det modsatte.

Hvad angår Moldova, sad jeg ikke klinet til skærmen hele søndagen, men jeg fulgte relativt tæt med i valget, og den stod jo virkelig og vippede. Heldigvis fik vi et lille, men dog EU-venligt flertal.

Og det er endda på den baggrund, at Rusland givet har betalt folk direkte for at gå hen at stemme imod deres overbevisning. Det er potentielt den valghandling med størst russisk indblanding. Det ved vi ikke, men det tyder alting på. Og selv i den situation, hvor der har været massiv påvirkningskampagne for Rusland med misinformation, sikkert fake news og brug af sociale medier, og muligvis bestikkelse, så lykkedes det alligevel at få et ja. Det er da ret fantastisk. Jeg synes virkelig, vi har en dygtig præsident i Moldova, som har gjort et rigtig, rigtig godt stykke arbejde. Og det bedste, vi kan gøre, er at få Moldova endnu tættere på resten af Europa. For det er det, moldoverne ønsker.

Georgien er en lidt anden sag. Der blæser nogle andre vinde. Jeg tror, ingen af os skal tage fejl af, at Rusland har gang i den vildeste informationskrig i mange af de her lande.

Mellemøsten

Statsministeren (Mette Frederiksen): Det tredje store emne var Mellemøsten, og det er jo bare rigtig svært. I EU-kredsen er der stadig væk stor opbakning til en tostatsløsning, uagtet at der ikke nødvendigvis er opbakning til den blandt de implicerede parter lige nu, men det er vi stort set enige om i EU. Jeg siger »stort set«, for der er selvfølgelig gradforskelle, men der er i hvert fald mange, der er enige om, at det er den eneste langsigtede løsning. Vi er enige om, at vi skal have mere nødhjælp ind til civile. Vi er også mange, der er enige om vigtigheden af at understrege Israels ret til selvforsvar, selvfølgelig i overensstemmelse med folkeretten. Og så var vi alle enige om at fordømme angrebet på UNIFIL, altså FN's fredsbevarende styrker i Libanon.

Vi talte også om behovet for yderligere tiltag mod Iran, som jo på en utrolig destruktiv og negativ måde er part i alt, hvad der foregår i Mellemøsten.

Theresa Scavenius (UFG): I relation til Ukraine og Mellemøsten virker det, som om samtalen handlede meget om sejrplan og tostatsløsning – begge dele er jo meget langt fremme. Det virker, som om I diskuterede de ideale løsninger. Snakkede I om noget på den korte bane? Hvad har vi i værktøjskassen? Til sidste møde snakkede vi f.eks. om, hvordan vi undgår eskalering.

Spørgsmålet fremgår desuden under »Ukraine, Georgien og Moldova«.

Statsministeren (Mette Frederiksen): Noget af det konkrete er behovet for endnu mere humanitær hjælp. Situationen i Gaza er katastrofal, og det er uholdbart, at israellerne ikke i alle situationer samarbejder med os andre om at få den nødvendige hjælp ind. Det er sådan set ligegyldigt, om det er fødevarer, rent vand, medicinsk udstyr, telte, tæpper eller alt det andet. Så det er i hvert fald konkret på den korte bane. Og så er det rigtigt, at nogle af de andre diskussioner er på den lidt længere bane. Vi skal kunne begge dele samtidig.

Christian Friis Bach (V): Jeg kunne godt tænke mig at høre lidt mere om UNIFIL i Libanon, for de står jo virkelig i en alvorlig situation. Jeg har selv besøgt dem en gang, og jeg synes, de har gjort et godt arbejde dernede – måske på et skrøbeligt mandat. Er der tanker om fremtiden for UNIFIL som en del af en løsning? Og har Danmark gjort sig nogle tanker om at styrke eller bidrage mere til dem? Andre mener jo, at man skal trække dem ud.

Statsministeren (Mette Frederiksen): UNIFIL's mandat er et FN-anliggende, så det har vi ikke diskuteret. Jeg lytter mig egentlig ikke til, at der er nogen stor appetit på at trække fredsbevarende styrker ud, men det er jo mere et FN-spørgsmål, end det er et EU-spørgsmål. Det er selvfølgelig dybt bekymrende, at der finder nogen form for angreb sted.

Theresa Scavenius (UFG): Vurderer statsministeren, at EU kan løfte det? I konklusionerne er der formuleringer som »vi opfordrer til« og »vi fordømmer«, men der er egentlig ikke så meget handling. Hvad kan vi gøre for, at Israel ikke overtræder folkeretten?

Christian Friis Bach (V): UNIFIL er indsat på et FN-mandat, men det er jo i høj grad europæiske og ikke mindst italienske tropper, der er dernede. Mit spørgsmål var, om man fra europæisk side skulle overveje at tænke lidt ind i en fremtidsløsning. For hvis ikke Israel selv skal patruljere og stå for sikkerheden i det sydlige Libanon, skal nogle andre kunne gøre det. Europa kunne jo godt gå i spidsen med yderligere bidrag og et stærkere mandat til UNIFIL som led i en eller anden form for fredsløsning.

Konkurrenceevne

Statsministeren (Mette Frederiksen): Da jeg var her forud for rådsmødet, sagde jeg, at vi også havde konkurrenceevne på dagsordenen. Det valgte vi at tage af, fordi de andre tre emner fyldte det hele, men også fordi vi får lejlighed til at dykke ned i det, når der er et uformelt møde i november 2024 i Budapest.

Energipriser

Christian Friis Bach (V): Nu er jeg jo blevet en del af et liberalt parti, og der står i konklusionerne, at Det Europæiske Råd opfordrer Kommissionen til hurtigst muligt at foreslå foranstaltninger, der adresserer de høje energipriser. Man kan godt blive lidt nervøs for, hvad der ligger i det. Hvis det handler om energieffektiviseringer, et integreret elnet og opstilling af nogle vindmøller, så vi kan få priserne ned og blive uafhængige af russisk gas, så er det selvfølgelig alt sammen fornuftigt. Men hvis man hurtigt begynder at gribe ind i energipriser, så kan det måske føre os den forkerte vej. Var der yderligere detaljer omkring den formulering?

Statsministeren (Mette Frederiksen): Det synspunkt lyder rimelig liberalt. Hvis man ser på det konkurrencemæssigt med europæiske briller, er det relativt bekymrende, at andre vil kunne sikre bedre vilkår for deres produktion og deres virksomheder, end vi kan, fordi de har lavere energipriser. Så i konkurrenceevnesammenhæng er det da relevant at kigge på energipriserne, hvis man kigger på det med virksomhedsbriller. Hvis man kigger på det med borgerbriller, har vi stadig væk meget høje energipriser. Det presser folks privatøkonomi, så jeg synes da altid, der er grund til at kigge på det. Det var også noget, vi diskuterede meget, da inflationen var på sit højeste. Jeg er jo socialdemokrat, så det har jeg i hvert fald ingen ideologiske problemer med, men hele det anliggende var som sagt ikke noget, der fyldte på mødet.

Christian Friis Bach (V): Man bliver lidt nervøs. Kommissionen bliver bemyndiget til at gribe hurtigt ind i høje og ustabile elpriser, hvilket kan gå hen og blive lidt uheldigt. Hvis de griber ind i de underliggende grunde til, at elpriserne er høje og ustabile, er det noget helt andet. Men det er faktisk ikke det, der står i teksten. Der står, at man beder Kommissionen om ret hurtigt at lave foranstaltninger over for høje elpriser. Kommissionen skal holde fingrene væk fra elpriserne, og så skal de beskæftige sig med, hvordan man får adresseret de underliggende grunde til, at elpriserne er høje og ustabile. Det handler om et integreret elnet og forskellige konkurrenceforhold og investeringer i vedvarende kapacitet.

Statsministeren (Mette Frederiksen): Det er godt, at der venter mange arbejdsopgaver for den nye danske kommissær, også på det her område. Vi kommer til at vende tilbage til det, så vi får lejlighed til at diskutere det mere konkrete i det.

Mødet sluttede kl. 15.04.